

tatták, a német külügyminisztériumot szintén.²²⁸ A németek nyilván meggyőződtek arról, hogy Kasztner közvetlenül nem vett részt a misszió előkészítésében, hiszen nem szakították meg a tárgyalásokat sem vele, sem a Vaadával.

Miután az ejtőernyősök három hónapot börtönben töltöttek, jó esély látszott arra, hogy az országnak a háborúból való kiugrásával őket is szabadon engedik. A Szálasi-puccs azonban meghíúsította ezeket a reményeket.²²⁹ Nagyjából két héttel Szenes Hanna kivégzése után Goldsteint és Nussbechert sok más rabtársukkal és hadifogollyal együtt vonatra rakták; állítólag Komáromba akarták vinni őket. Nussbechernek sikerült megszöknie, és később visszatért Budapestre, ahol más *haluc* fiatalok között túlélte a háborút. Goldsteint ellenben deportálták, és úgy tudjuk, hogy egy német koncentrációs táborban halt meg.²³⁰

Eredeti céljukat az ejtőernyősök nem érték el. Bizonyos értelemben fellépésük éppen ellentétes hatást váltott ki, amennyiben súlyosbította a Vaada vezetőinek aggodalmait és terheit. Mindazonáltal személyes bátorságuk és elszántságuk, hogy ha kell, életüket áldozzák hitsorsosaik megmentéséért, kétségkívül pozitív hatást gyakorolt sok cionista pionírra és szervezeten kívüli fiatal zsidó értelmiségire, akik kiábrándultak mind a Mentőbizottság, mind a Zsidó Tanács vezetőiből és politikájából.

A magyar közvélemény felvilágosításának kísérlete. A német megszállás mutatta meg, milyen következményekkel járt, hogy a zsidó vezetők nem tárták a széles közvélemény elé a nácik végleges megoldási programjának tényeit. A vezetők ragaszkodása a formaságokhoz és a paragrafusokhoz, a cenzúra előírásainak megszegésétől való elzárkózásuk, a szomszédos országokban folyó pusztításról szóló hírek terjesztésének elmulasztása, elutasító magatartásuk a lengyel és szlovák menekültek figyelmeztetéseivel szemben – mindez hozzájárult ahhoz, hogy a zsidó közösség nem tett érdemleges megelőző óvintézkedéseket. Az ország megszállása után, amikor pedig minden jel a magyar zsidóság küszöbönálló katasztrófájára utalt, ugyanúgy bizalmasan kezelték azokat az auschwitzi jegyzőkönyveket, amelyeket egyes bizonyítékokból ítélve már hetekkel a deportálások kezdete előtt megkaptak (lásd a 23. fejezetet), mint éveken keresztül sok más beszámolót az európai zsidóság pusztulásáról.

A kárpátaljai, északkelet-magyarországi és észak-erdélyi deportálások lezajlásával, amikor a zsidótlanító osztagok már a szűkebben vett Magyarországon kezdték meg akcióikat, a Tanács ellen egy kisebbfajta lázadás tört ki. Egy fiatal orvos, dr. Varga Imre öngyilkossága nyomán, aki hiába próbálta a Tanácsot más irányba mozdítani, zsidó értelmiségiek – sokan a Tanács középszintű tisztviselői – elhatározták, hogy felhívást intéznek